כפר עולמי · יחידה 5: יישובים כפריים ועירוניים · חוברת קטנה

עיור ומטרופולין

חוברת תלמיד · **בסיסי**

עיר שגדלה לאט ועיר שגדלה מהר מדי – ואיך נולד מטרופולין

שם:	כיתה:	תאריך:

מה בחוברת?

1. מושגי מפתח
2. קוראים: ערים שגדלות
3. חלק א׳ – מתרגלים מושגים
4. חלק ב׳ – בודקים הבנה
5. חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים
6. כרטיס יציאה ✂

משחקים לשיעור הזה (חידון מהיר, איש תלוי, טריוויה ועוד) באתר: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

יצרה: רוית ראש בן ישי

מושגי מפתח

קראו את המושגים. נשתמש בהם בכל החוברת.

עיור יתר

העיר גדלה מהר מדי.

לדוגמה: שכונות בלי מים וביוב בשולי עיר ענק.

עיור

יותר ויותר אנשים עוברים לעיר.

לדוגמה: כ-55% מתושבי העולם גרו בערים ב-2018.

פירוור

עוברים מהעיר לשכונות שקטות סביבה.

לדוגמה: משפחה שעוברת ליישוב ירוק ליד העיר.

שכונת עוני

שכונה ענייה עם בתים מאולתרים.

לדוגמה: בתים מפח על מדרון תלול.

עיר שינה

עיר שבאים אליה בעיקר לישון.

לדוגמה: יישוב שמתרוקן בבוקר וחוזר בערב.

מטרופולין

עיר גדולה עם הערים שסביבה.

לדוגמה: מטרופולין תל אביב.

פיתוח בר-קיימא

לבנות היום ולשמור גם למחר.

לדוגמה: תחבורה ציבורית יעילה ופארקים ירוקים.

יוממות

נוסעים כל יום לעבודה וחוזרים.

לדוגמה: רכבת בוקר מלאה בנוסעים לעיר.

קוראים

ערים שגדלות

יותר ויותר אנשים עוברים לגור בעיר. היום יותר ממחצית האנשים בעולם גרים בערים. אבל לא כל הערים גדלות באותו קצב.

במדינות עשירות הערים גדלות לאט. קודם מתכננים, ואחר כך בונים. במדינות עניות הרבה אנשים באים לעיר מהר. אין מספיק בתים, ולכן בונים בתים מאולתרים בשולי העיר.

כשעיר גדלה מאוד, היא מתחברת לערים שסביבה. כך נוצר מטרופולין. הרבה אנשים גרים בעיר קטנה ונוסעים כל יום לעבוד בעיר הגדולה.

חלק א' – מתרגלים מושגים

בחלק הזה נחבר כל מושג להגדרה שלו, ונזהה דוגמאות מהחיים.

1. התאימו: כתבו בריבוע את האות של ההגדרה המתאימה.

1. עיור	**א.** העיר גדלה מהר מדי.
2. עיור יתר	**ב.** עיר גדולה עם הערים שסביבה.
3. שכונת עוני	**ג.** יותר ויותר אנשים עוברים לעיר.
4. פירוור	**ד.** עוברים מהעיר לשכונות שקטות סביבה.

5. מטרופולין

ה. שכונה ענייה עם בתים מאולתרים.

2. השלימו: לאיזה מושג מתאימה כל דוגמה?

מחסן מילים: יוממות פיתוח בר-קיימא עיר שינה

1. תחבורה ציבורית יעילה ופארקים ירוקים. – זו דוגמה ל־_____
2. רכבת בוקר מלאה בנוסעים לעיר. – זו דוגמה ל־_____
3. יישוב שמתרוקן בבוקר וחוזר בערב. – זו דוגמה ל־_____

חלק ב' – בודקים הבנה

חזרו לקטע הקריאה. הקיפו את התשובה הנכונה, וסמנו נכון או לא נכון.

1 איפה גרים היום יותר ממחצית האנשים בעולם?

א. בכפרים
ב. בערים
ג. ביערות
ד. על איים

2 איך גדלות הערים במדינות עשירות?

א. לאט ועם תכנון
ב. מהר ובלי תכנון
ג. הן לא גדלות
ד. רק בלילה

3 מה קורה כשאין מספיק בתים בעיר שגדלה מהר?

א. כולם עוזבים
ב. בונים טירות
ג. בונים בתים מאולתרים בשולי העיר
ד. מגדלים חיטה

4 מה זה מטרופולין?

א. כפר קטן
ב. אי בים
ג. פארק גדול
ד. עיר גדולה עם הערים שסביבה

5 מה עושים אנשים שגרים בעיר קטנה ליד עיר גדולה?

א. נוסעים לעבוד בעיר הגדולה
ב. לא עובדים בכלל
ג. עובדים רק בשדה
ד. טסים לחו"ל כל יום

נכון או לא נכון? אם לא נכון – תקנו בשורה.

		נכון	לא נכון
1	כל הערים בעולם גדלות באותו קצב.		
2	בשכונות עוני חסרים לפעמים מים וביוב.		
3	רכבות וכבישים עוזרים לאנשים לנסוע לעבודה בעיר.		
4	במדינות עשירות בונים קודם ואחר כך חושבים.		

חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים

כאן אין תשובה אחת נכונה. כתבו במשפטים מלאים והסבירו את דעתכם.

1 מה צריך כל בית בעיר כדי שיהיה טוב לגור בו? כתבו שני דברים.

התחילו כך: כל בית צריך... וגם...

2 האם מישהו במשפחה שלכם נוסע כל יום לעבודה בעיר אחרת? איך הוא נוסע?

התחילו כך: ... נוסע או נוסעת ל... ב...

כרטיס יציאה – עיור ומטרופולין

גזרו לאורך הקו המקווקו ומסרו למורה. שם: _____

1 מה זה עיור?

2 למה נבנות שכונות עוני?

3 מה זה מטרופולין?

איך הבנתי? ◯ הבנתי היטב ◯ הבנתי חלקית ◯ אני צריכים/ות עזרה